

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ile 10 Arkadaşının, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Değişiklik Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu. (2/587)

Millet Meclisi Başkanlığına

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair teklifimiz, gerekçesiyle birlikte ilisikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Grup Başkanvekili
Sakarya Milletvekili
Hayrettin Uysal

Grup Başkanvekili
Ankara Milletvekili
Altan Öymen

Uşak Milletvekili
İsmail Aydın

Kars Milletvekili
İsmet Atalay

Tunceli Milletvekili
Hüseyin Erkanlı

Gaziantep Milletvekili
Celâl Doğan

Manisa Milletvekili
Erkin Topkaya

Manisa Milletvekili
Zeki Karagözlü

Hatay Milletvekili
Sabri Öztürk

Ordu Milletvekili
Günay Yalın

Gaziantep Milletvekili
Ahmet Karahan

GENEL GEREKÇE

Meclis Genel Kurulunun iradesi, Meclis İçtüzüğü'nün 19 ncu madde hükmü ile çoğu kez engellenmektedir. Bu durum Meclisin karar alma fonksiyonunu ertelemekte ve dolayısıyla yasaların ve çok hayati önem taşıyan sorunların görüşülmesini aksatmaktadır.

Özgürlükçü parlamanter demokratik rejimin esas niteliklerinden biri, Meclisin çalışması, denetim ve yasaama görevlerini yapmasıdır.

Millet Meclisini sürekli görev yapar duruma sokmak için İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesinde değişiklik yapılmasına süratle ihtiyaç vardır.

Bu nedenle adı geçen maddedeki değişiklik önerimizi Yüce Meclise sunmayı kaçınılmaz bir görev saymaktayız.

Değişiklik önerimizin komisyondaki ve Genel Kuruldaki müzakereleri sırasında ileri sürülecek görüşlerin ışığı altında en uygun şekli alacağına da inanmaktayız.

MADDE GEREKÇESİ

Madde 19. — Millet Meclisi İçtüzük teklifinin 13 ncü maddesinde yer alan Danışma Kurulu Anayasa Komisyonunca 19 ncu madde olarak kabul edilmiş ve Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesinde yer almıştır.

Millet Meclisi İçtüzüğü'ndeki bu maddenin teklif gerekçesinde Meclis çalışmasını düzenlemek amacı ile görev yapacağı belirtilen bu kurum, 19 ncu maddenin bugünkü hali ile Millet Meclisi iradesinin de üstünde bir yer işgal eder durumdadır. Millet Meclisi İçtüzüğü'nün birçok maddelerinde Danışma Kurulundan görüş

alınmadan konunun Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulma ve karar alma olanağı olmadığı açıktır. 19 ncü maddenin hükmüne göre Danışma Kurulu üye tamsayısı ile toplanır. Danışma Kurulu, üyelerinden her hangi biri katılmadığı zaman toplantı yapma, İçtüzükte kendisine verilen görevleri yerine getirme ve bu hususta karar alma olanağından yoksun bulunmaktadır.

Bu durumda da Meclis çalışmaları engellenebilmektedir. Oysa Danışma Kurulunun esas görevi Meclis çalışmalarını düzenleme olmalıdır.

Anayasa Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. : 2/587
Karar No. : 8

16 . 5 . 1978

Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlığınızca Komisyonumuza havale edilen Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ile 10 arkadaşının, Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin İçtüzük teklifi, teklif sahibinin de katılmasıyla Komisyonumuzda incelenip görüşüldü.

Görüşmelerde söz alan üyelerin tümü, «Danışma Kurulunun bütün üyeleriyle toplanmaması halinde, her hangi bir teklifin Genel Kurula götürülebilmesi yolundaki çözümün Anayasamızla ve parlamenter sistemle bağdaşmazlığını» belirtti. Bugün tatbikatta benimsenmiş olan «Danışma Kurulunun bütün üyeleriyle toplanamaması halinde sorunun (Teklif, tasarı ya da önerinin) Genel Kurula arz edilememesi» yolundaki görüşü savunan hiçbir üye çıkmadı. «Danışma Kurulunun toplanamamasının Meclis çalışmalarını hiçbir surette engellememesi» görüşü bütün üyelerce benimsenmiş ise de, bugünkü tatbikatın yarattığı tutukluğu gidermek için çeşitli yolların söz konusu olabileceği ortaya atıldı :

Bazı üyeler, Danışma Kurulunun bütün üyeleriyle toplanmasının İçtüzüğü'nün hiçbir maddesinde yer almadığını, bu nedenle bugüne kadar ki tatbikatın yanlış olduğunu belirterek, değişiklik teklifinin bu gerekçeyle reddedilmesini ve Genel Kurulda «Bugüne kadar ki yorumdan vazgeçilerek, Danışma Kurulunun katılanlarla karar alması görüşünün benimsenmesi yolundaki bir tavsiyenin götürülmesi» görüşünü savundular.

Bazı üyelerin, Danışma Kurulunun kaldırılmasının bile gerekebileceğini ileri sürmelerine karşılık, başka bazı üyeler de, «Bütün partilerin anlaştıkları noktalarda Danışma Kurulunun olumlu bir işlevi yerine getirebileceğini» belirterek, «Bu Kurulun zaman kaybına neden olmaksızın oybirliğiyle bir çözüme ulaştırmasının kolayca anlaşıldığı haller dışında, sorunun Genel Kurula yansımaları engellemek koşuluyla korunmasının yerinde olacağını», bu nedenle ya «Değişiklik önerisindeki çözümün benimsenmesi» ni, ya da «Millet Meclisi Başkanının uzlaştırma işleminin sürdürülmesi isteniyorsa, Kurulu bir kere daha toplantıya çağırabilmesi olasılığının değişiklik önergesine eklenmesi» ni, «Genel Kurulun alacağı bir yorum kararıyla İçtüzüğü'nün uygulanmasında bugüne kadar benimsenmiş yanlış görüşten ayrılma yoluna gitmek» nin ise, kolay olmadığını, bugünkü çoğunluk bu yolda bir karar verse bile, bir sene sonra başka yorumlamalarla sorunun yine çıkmaza sürüklenmesinin olanak dışı bulunmadığını belirttiler.

Maddelere geçildikten sonra aşağıdaki değişiklik önergesi kabul edildi :

«Danışma Kurulu ittifakla toplanamıyorsa Meclis Başkanı 24 saat sonra ikinci bir toplantı için Millet Meclisi partiler gruplarının temsilcilerini davet eder. Bu ikinci toplantıda da çoğunluk sağlanamaz, gruplardan biri veya ikisi katılamaz ise Meclis Başkanı ve katılan grup temsilcilerinin çoğunluğu ile Danışma Kurulu toplanır, görüş bildirir ve konu Millet Meclisi Genel Kuruluna bu yoldan getirilir.»

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve 10 arkadaşının Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin İçtüzük değişikliği teklifi, 5 nci fıkrada yapılan yukarıdaki değişiklikle oya konuldu ve çoğunlukla kabul edildi.

Bu önergede redaksiyon bakımından değişiklik yapılabileceği açıktır. Önergenin benimsediği anagörüş, «birinci toplantıya bütün üyelerin gelmemesi ya da oybirliğiyle karara varılamaması halinde ikinci toplantıya katılanların çoğunlukla karar alıp bunu Genel Kurula getirmesi» çözümünden ibarettir.

Genel Kurulun, Komisyonumuzca kabul edilen metni redaksiyon bakımından olgunlaştıracağı inancıyla, Meclis çalışmalarının tıkanmasına neden olan 19 ncu maddeye ilişkin yanlış yorumun bir an önce düzeltilmesini ve bu suretle bir veya bir kaç kişinin iradesinin parlamento çoğunluğunun iradesi üstünde yer alması sonucunu doğuran (parlamentar rejimle bağdaşmaz) bugüne kadar ki tatbikatın gün kaybetmeden değiştirilmesini sağlama amacıyla, Danışma Kurulunu düzenleyen İçtüzük maddesinde değişiklik öneren teklifin Anayasa Komisyonu çoğunluğunca benimsenen değişiklikle Genel Kurula sunulmasına çoğunlukla karar verilmiştir.

Anayasa Komisyonu Başkanı

İstanbul

Muammer Aksoy

Sözcü

Denizli

Adnan Keskin

Adana

Muhallif

Cevdet Akçalı

İmzada bulunamadı

Afyonkarahisar

Muhallifim

A. İhsan Ulubahşi

Bolu

Muhallifim

Ahmet Çakmak

Burdür

Cemal Aktaş

Çanakkale

Altan Tuna

Çorum

Mehmet Irmak

Diyarbakır

Bahattin Karakoç

Erzurum

Çetin Bozkurt

Isparta

Yusuf Uysal

Oylamada bulunmadı

İstanbul

Muhallifim

İhsan Toksarı

İzmir

Muhallif

Talat Asal

İmzada bulunamadı

Kütahya

Muhallif

H. Cavit Erdemir

İmzada bulunamadı

Manisa

Erkin Topkaya

**SAKARYA MİLLETVEKİLİ HAYRETTİN UYSAL
VE 10 ARKADAŞININ TEKLİFİ**

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Değişiklik Teklifi.

MADDE 1. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Danışma Kurulu :

Madde 19. — Danışma Kurulu, Millet Meclisi Başkanının başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya onların yazılı olarak görevlendirdiği birer milletvekilinden kurulur.

Bu Kurul, İçtüzükte kendisine verilen görevleri yerine getirir ve Başkanın istemi üzerine danışma niteliğinde görüş bildirir.

Gerektiğinde bir Hükümet temsilcisi veya Meclis Başkanvekilleri de Danışma Kuruluna çağrılabilir.

Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir siyasi parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır.

İçtüzükte Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu, yapılan ilk çağırıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildirmezse, Meclis Başkanı veya Siyasi Parti Grupları ayrı ayrı istemlerini doğrudan Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlık sunuşlarında yer alır ve Genel Kurul işaret oyuyla karar verir.

MADDE 2. — Bu İçtüzük değişikliği yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu İçtüzük değişikliği Millet Meclisi tarafından yürütülür.

**ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Değişiklik Teklifi

MADDE 1. — Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Danışma Kurulu :

Madde 19. — Danışma Kurulu, Millet Meclisi Başkanının başkanlığında siyasi parti grup başkanları veya vekillerinden birisi veya onların yazılı olarak görevlendirdiği birer milletvekilinden kurulur.

Bu Kurul, İçtüzükte kendisine verilen görevleri yerine getirir ve Başkanın istemi üzerine danışma niteliğinde görüş bildirir.

Gerektiğinde bir Hükümet temsilcisi veya Meclis Başkanvekilleri de Danışma Kuruluna çağrılabilir.

Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir siyasi parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır.

Danışma Kurulu ittifakla toplanamıyorsa Meclis Başkanı yirmidört saat sonra ikinci bir toplantı için Millet Meclisi partiler gruplarının temsilcilerini davet eder. Bu ikinci toplantıda da çoğunluk sağlanamaz, gruplardan biri veya ikisi katılamaz ise Meclis Başkanı ve katılan grup temsilcilerinin çoğunluğuyla Danışma Kurulu toplanır, görüş bildirir ve konu Millet Meclisi Genel Kuruluna bu yoldan getirilir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.